

((سلسله درس های عقیده))

ایمان به

فرشتگان

تدوین و تقدیم :

موسسه فرهنگی قرآن و سنت فرهنگی روانسر

فهرست مطالب

۳	مقدمه
۵	فلسفه ایمان به فرشتگان
۶	طبیعت و سرشت فرشتگان
۱۱	تعداد فرشتگان
۱۲	اصناف فرشتگان و وظایف آنها
۱۵	مأموران بهشت
۱۶	مأموران دوزخ
۱۷	مأموران و مراقبان آدمیان
۳۰	انجام سایر امورات این عالم
۳۱	اثر ایمان به فرشتگان
۳۴	منابع و مآخذ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مقدمه

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ الصَّلَاةُ وَ السَّلَامُ عَلَيَّ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ وَ
عَلَى آلِهِ وَ أَصْحَابِهِ وَ أَتْبَاعِهِ أَجْمَعِينَ ...

در باره حقیقت فرشتگان و چگونگی آفرینش آنها منبعی جز
قرآن و احادیث نبوی وجود ندارد . قرآن در مورد منشاء آفرینش
فرشتگان چیزی بیان نکرده است ولی پیامبر (صلی الله علیه وسلم)
می فرماید: « خُلِقَتِ الْمَلَائِكَةُ مِنْ نُورٍ ... » فرشتگان از نور
آفریده شده اند ...

از آنجائیکه ایمان به فرشتگان از ارکان عقیده اسلامی است ،
بر ما مؤمنین لازم است به وجود آنها ایمان داشته باشیم .
همچنانکه در آیه ۲۸۵ سوره بقره می فرماید : ءَاَمَنَ الرَّسُولُ بِمَا
أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ ۚ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ ءَاَمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ
وَرُسُلِهِ ۚ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْ رُّسُلِهِ ۚ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا ۗ

عُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴿٢٨٥﴾ فرستاده خدا (محمد) معتقد است بدانچه از سوی پروردگارش بر او نازل شده است (وشکی در رسالت آسمانی خود ندارد) و مؤمنان (نیز) بدان باور دارند ، همگی به خدا و فرشتگان او و کتابهای وی و پیغمبرانش ایمان داشته و میان هیچیک از پیغمبران او فرق نمیگذاریم و می گویند : شنیدیم و اطاعت کردیم . پروردگارا: آمرزش تو را خواهیم و بازگشت بسوی تو است.

هدف از تدوین این رساله معرفی ملائکه و علم و آگاهی علاقمندان به حقیقت ملائکه بوده و به تبع آن ناشاندن بذر ایمان در دلها به این حقیقت است . امید است مورد استفاده عزیزان واقع شده و ما را با دعای خیر خود یاری نمایند .

موسسه فرهنگی قرآن و سنت نبوی روانسر

فلسفه ایمان به فرشتگان

هدف از بحث پیرامون فرشتگان ، ارتباط بسیار نزدیکی است که آنها با آدمیان دارند . خداوند تعداد زیادی از آنها را مسخر و مکلف به وظایف و اموراتی در ارتباط با آدمیان کرده و ما را از وجود آنها مطلع ساخته و از طرف دیگر ایمان به امور غیبی ریشه در فطرت ما دارد ، بر این مبنا خداوند ما را مکلف کرده با الهام از قرآن و احادیث نبوی و بدور از تخیلات و اوهام و خرافات بوجود آنها ایمان داشته باشیم. و از آنجائیکه در طول قرون گذشته در معرفت و اعتقاد به آنها انحرافات روی داده است ، اسلام بر آن است که انحرافات را اصلاح و عقیده زلال ربانی را تحکیم بخشد . و بنا به نصوص صریح و قاطع ، ایمان به فرشتگان و علم به وجود آنها از ضروریات و واجبات ایمان در نزد جمیع مسلمین بوده و انکار وجود آنها دلیل بر کفر و ضلالت است. ... **وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ**

وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿۱۳۶﴾ نساء / ۱۳۶

هر کس که به خدا و فرشتگان و کتابهای خداوند و روز رستاخیز کافر شود (و یکی از اینها را نپذیرد) واقعا در گمراهی دور و درازی افتاده است.

طبیعت و سرشت فرشتگان

سرشت و طبیعت فرشتگان جدا از طبیعت انسان است . و با آن مغایرت دارد. از جمله ویژگیهای خاص آنها :

۱- آفرینش آنها قبل از خلقت آدمی : **وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ**

إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً « بقره/ ۳۰ . (زمانی را یاد آوری کن)
که پروردگارت به فرشتگان گفت : در زمین جانشینی (آدم) قرار می دهیم .

۲- داشتن بالهای قوی : **الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ جَاعِلِ**

الْمَلٰٓئِكَةِ رُسُلًا اُولٰٓئِ اٰجِنِحَةٍ مِّثْنٰی وَثُلٰثٌ وَرُبْعٌ يَّزِيْدٌ فِي الْخَلْقِ مَا

يَشَآءُ ۗ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰی كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿۱﴾ فاطر/ ۱ فرشتگان با بالهای

دوتا دوتا و سه تا سه تا و چهارتا چهارتایی که دارند مأمور (بر انجام امور تکوینی و تشریعی) می باشند . او (خداوند) هرچه بخواهد بر آفرینش (فرشتگان و مردمان و سایر موجودات جهان) می افزاید چرا که خدا بر هر چیزی توانا است .

۳- صعود و فرود در آسمانها و زمین : تَعْرُجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ

إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ ﴿٤١﴾ معارج / ۴

فرشتگان و جبرئیل بسوی او بالا می روند در مدتی که پنجاه هزار سال (معمولی برای انسانها) طول می کشد. يُنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ بِالرُّوحِ مِنْ أَمْرِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ... ﴿٤١﴾ نحل / ۲۱ خداوند به دستور خود ، فرشتگان را همراه با وحی بر هرکس از بندگانش که خود بخواهد نازل می کند.

۴- خوف از خداوند ، « تَخَافُونَ رَبَّهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ

﴿٤٠﴾ نحل / ۵۰ ، فرشتگان از پروردگار خود که حاکم بر آنها است می ترسند و آنچه بدانان دستور داده شود ، انجام می دهند.

۵- اطاعت و فرمانبرداری محض از خداوند : لَا يَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ

وَهُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ ﴿٤٧﴾ انبیاء / ۲۷ آنان (آنقدر مؤدب و فرمانبردار یزدانند که هرگز) در سخن گفتن بر او پیشی نمی گیرند و تنها به فرمان او کار می کنند. لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ

مَا يُؤْمَرُونَ ﴿٦﴾ تحریم/۶، از خداوند در آنچه بدیشان دستور داده است، نافرمانی نمی کنند، و همان چیزی را انجام می دهند که بدان مامور شده اند.

۶- مورد اکرام بودن در نزد پروردگار : وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا^ق سُبْحَانَهُ^ج بَلْ عِبَادٌ مُّكْرَمُونَ ﴿٦﴾ انبیاء / ۲۶، (مشرکان) می گویند : خداوند رحمان فرزندان (بنام فرشتگان برای خود) برگزیده است، خداوند پاک و منزّه (از این گونه نقصها و عیبها) است (وفرشتگان فرزندان خدا نبوده) بلکه بندگان گرامی و محترمی هستند.

۷- برخوردار از قدرت خارق العاده : ... وَحَمَلُ عَرْشِ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمَنِيَّةٌ ﴿٧﴾ الحاقه / ۱۷، و در آن روز (روز قیامت) هشت فرشته عرش پروردگارت را بر فراز سر خود دارند . وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ^ط اللَّهُ ... زمر / ۶۸، (توسط اسرافیل) در صور دمیده خواهد شد و

تمام کسانی که در آسمانها و زمین هستند می میرند مگر کسانی که خدا نخواهد.. همچنین فرشتگانی که بر قوم لوط وارد شدند و به سبب کفر و عمل ناروایشان در آن واحد ، سرزمین آنان را زیرو رو کردند...

۸- عدم ازدواج و تولید مثل : وَجَعَلُوا الْمَلَائِكَةَ الَّذِينَ هُمْ عِبَادُ

الرَّحْمَنِ إِنثًا أَشْهَدُوا خَلَقَهُمْ سَتُكْتَبُ شَهَادَتُهُمْ وَيُسْأَلُونَ ﴿۱۹﴾

زخرف/ ۱۹ آنان فرشتگان را که بندگان خدای مهربانند، مؤنث بشمار می آوردند ، آیا ایشان هنگام آفرینش فرشتگان حضور داشته اند و خلقتشان را مشاهده کرده اند. گواهی و اظهار ایشان (در نامه اعمالشان) ثبت و ضبط می شود و در روز قیامت بازخواست می گردند.

۹- غیر قابل رؤیت بودن آنها : بسیاری از اوقات جبرئیل (ع) بر پیامبر (ص) وحی فرود می آورد و هیچ یک از همنشینان پیامبر(ص) او را نمی دیدند « قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص) : يَا عَائِشُ هَذَا جِبْرِيلُ يُقْرِئُكَ السَّلَامَ ، قَالَتْ : وَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ ، وَ هُوَ يَرَى مَا لَا أَرَى . متفق علیه. پیامبر (ص) فرمود : ای عائشه ،

این جبرئیل است که تورا سلام می گوید. حضرت عائشه (در پاسخ گفت) : درود و سلام و رحمت خداوند بر او باد و او می دید و ما او را نمی دیدیم.

۱۰- ظاهر شدن در شکل و قیافه انسانهای شناخته شده یا ناشناخته. **وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ إِذِ انْتَبَذَتْ مِنْ أَهْلِهَا مَكَانًا**

شَرْقِيًّا ﴿١٦﴾ فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا رُوحَنَا

فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا ﴿١٧﴾ مریم ۱۶-۱۷. (ای پیامبر) در کتاب

(آسمانی قرآن) از مریم سخن بگو، آن هنگام که در ناحیه شرقی (بیت المقدس برای عبادت) از خانواده اش کناره گرفت و پرده ای میان خود و ایشان افکند ، ما جبرئیل (فرشته) خویش را بسوی او فرستادیم و جبرئیل در شکل انسان کامل و خوش سیما بر مریم ظاهر شد.

در حدیث عمرابن الخطاب (رض) آمده است که جبرئیل در سیمای مردی مسافر به مجلس پیامبر (ص) و اصحاب وارد شد و در باره اسلام ، ایمان، احسان، و قیامت سؤال کرد و رفت و هیچ یک از یاران پیامبر (ص) او را نشناخت. فرشتگان گاهی در سیمای

انسان شناخته شده ای هم ظاهر می شوند . همچنانکه بسیاری از اوقات جبرئیل به صورت دُحیة کلبی، یکی از یاران پیامبر(ص) که مردی خوش سیما بود در مجلس آن حضرت حضور می یافت . همچنین در آیات بسیاری بر قدرت ملائکه به در آمدن در اشکال جسمانی تصریح شده است. همانگونه که در آیات ۲۴ الی ۲۸ سوره ذاریات در باره فرشتگانی که به صورت مردان ناشناخته مهمان حضرت ابراهیم شدند و یا در آیات ۷۸-۷۹ سوره هود در باره فرشتگانی که بصورت جوانانی خوبروی و زیبا به منزل حضرت لوط وارد شدند و در آیات ۲۱-۲۲، سوره ص در باره فرشتگانی که به محراب حضرت داود (ع) وارد شدند و او آنها را نشناخت ، قرآن با صراحت تمام به این امر پرداخته و به آن صحنه گذاشته است.

تعداد فرشتگان

فرشتگان به سبب کثرتشان و همچنین از آنجائیکه جنود و لشکریان خدای رحمان هستند در شمارش و حساب بندگان قرار نمی گیرند و این امر خارج از علم مخلوقات است. ... وَمَا يَعْلَمُ

جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ وَمَا هِيَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْبَشَرِ ﴿۳۱﴾ ... مدثر/ ۳۱،

لشکرهای پروردگارت را جز او کسی نمی داند.

پیامبر(ص) در باره فراوانی فرشتگان فرمود : « أَطَّتِ السَّمَاءُ وَ حَقَّ لَهَا أَنْ تَنْطَ ، مَا فِيهَا مَوْضِعَ قَدَمٍ إِلَّا وَ فِيهِ مَلِكٌ سَاجِدٌ أَوْ رَاقِعٌ » (مِشْكَاتُ الْمَصَابِيح) آسمان را همه‌مه و انعکاس صداها فرا گرفته است و باید هم آنگونه باشد چون جایی نیست مگر اینکه در آن فرشته ای در حال سجده یا رکوع است.

اصناف فرشتگان و وظایف آنها

فرشتگان دارای اصناف مختلفی هستند و هریک از آنها وظایفی برعهده دارند ، از جمله :

۱- اکابر فرشتگان : جبرئیل ، میکائیل (مکیال) ، اسرافیل و عزرائیل .
جبرئیل : فرشته ای است که از طرف خداوند وحی را به انبیاء و رُسل ابلاغ می نماید. خداوند در بارهٔ وظیفهٔ او می فرماید: **وَإِنَّهُ**

لَتَنْزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٩٢﴾ نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ ﴿١٩٣﴾ عَلَيَّ

قَلْبِكَ لَتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ ﴿١٩٤﴾ شعراء ۱۹۴-۱۹۲. این قرآن فرو فرستادهٔ پروردگار جهانیان است ، جبرئیل آن را فرود آورده است ، برقلب تو تا از زمرهٔ بیم دهندگان باشی.

میکائیل : مامور بارش و رزق و روزی بندگان است.

اسرافیل : مأمور دمیدن در صور است که به امر خداوند متعال با نفخ اوّل (دمیدن در شیپور) هر آنچه در آسمانها و زمین است جز آنهایی که خداوند آنها را از مرگ برای مدّتی معین مستثنی کرده هلاک می شوند چون قبض روح آنها را بدون واسطه نفخ صور مقرر کرده است . سپس برای شروع حیات پس از مرگ برای بار دوّم در صور می دمد وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ^ط ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ

يَنْظُرُونَ ﴿٦٨﴾ زمر / ٦٨. در صور دمیده خواهد شد و تمام کسانی

که در آسمانها و زمین هستند ، می میرند مگر کسانی که خدا بخواهد (آنان را تا زمان دیگری زنده بدارد) سپس بار دیگر در آن دمیده می شود بناگاه همگی (جان می گیرند) و بپا می خیزند و می نگرند (که سرنوشتشان به کجا می انجامد).

عزرائیل : همان ملک الموت و سرکرده فرشتگان قبض روح است قُلْ يَتَوَفَّنُكُمْ مَلِكُ الْمَوْتِ الَّذِي وُكِّلَ بِكُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ

تُرْجَعُونَ ﴿۱۱﴾ سجده/ ۱۱ بگو فرشته مرگ که بر شما گمارده شده است جان شما را می گیرد سپس به سوی پروردگارتان بازگردانده می شوید .

فرشتگان مأمور به قبض ارواح دو دسته هستند :

الف - ناشطات : فرشتگانی هستند که مأمور به گرفتن ارواح

مؤمنین با رفق و نرمی می باشند. الَّذِينَ تَتَوَفَّيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ طَيِّبِينَ

يَقُولُونَ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿۱۲﴾

نحل/ ۳۲. پرهیزکاران همانهایی هستند که (به هنگام مرگ) فرشتگان جانشان را می گیرند در حالی که پاکیزه و شاداب هستند (فرشتگان بدیشان) می گویند : درودتان باد ، بخاطر کارهایی که می کرده اید به بهشت در آید ...

ب - نازعات : فرشتگان مأمور به گرفتن ارواح کفار با شدت و سختی و خشم و عصبانیت هستند.

۲- حاملان عرش : وَالْمَلِكُ عَلَىٰ أَرْجَائِهَا وَحَمَلُ عَرْشِ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ

يَوْمَئِذٍ مُّنِيَّةٌ ﴿۱۷﴾ الحاقه/ ۱۷ . و فرشتگان در اطراف و کناره های

آسمان قرار می گیرند و در آن روز فرشتگان عرش پروردگارت را بر فراز سرخود بر می دارند .

۳- حلقه زندگان و فراگیرندگان عرش : وَتَرَى الْمَلَائِكَةَ

حَافِيْنَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ

بِالْحَقِّ وَقِيلَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٧٥﴾ زمر / ٧٥. (در آن روز)

فرشتگان را خواهی دید که گرداگرد عرش حلقه زده اند و به سپاس و ستایش پروردگار خود مشغولند و در میان (بندگان خدا) دادگرانه و واقعی داوری می گردد (و از سوی همگان) گفته می شود : سپاس و ستایشمختص الله است که پروردگار جهانیان است.

مأموران بهشت

هنگامی که مؤمنین به إذن پروردگار به سوی بهشت رهسپار می شوند مأموران بهشتی به استقبالشان آمده و از آنها پذیرایی

می کنند ... وَالْمَلَائِكَةُ يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ ﴿٢٢﴾

سَلَّمَ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ ﴿٢٤﴾ رعد / ۲۴-۲۳.

و فرشتگان از هر سویی به آنان وارد می شوند و به آنان خواهند گفت : درودتان باد (همیشه به سلامت و خوشی بسر برید) به سبب شکیبایی (بر اذیت و آزار) و استقامتی که (بر عقیده و ایمان) داشتید چه سرانجام خوبی دارید (که بهشت یزدان و نعمت جاویدان است).

مأموران دوزخ

هنگامی که کافران گروه گروه بسوی دوزخ رانده می شوند نگهبانان دوزخ با ترسرویی به آنها می گویند : مگر پیغمبرانی از جنس خودتان به میانتان نیامدند تا با نشان دادن آیات پروردگار، شما را از چنین روزی بترسانند ؟ آنان می گویند : چرا پیامبران آمدند و ما را بیم دادند اما ما راه کفر را در پیش گرفتیم. فرشتگان به آنها می گویند : قِيلَ ادْخُلُوا ابْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٧٢﴾ زمر / ۷۲. از درهای دوزخ داخل شوید .

جاودانه در آن می مانید . جایگاه منکران چه بد جایگاهی است. ... عَلِيهَا مَلٰٓئِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ ... تحریم / ۶ فرشتگانی بر دوزخ

گمارده شده اند که خشن و سختگیر و زورمند و توانا هستند.

«كُلَّمَا أَرَادُوا أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا مِنْ غَمٍّ أُعِيدُوا فِيهَا وَذُوقُوا عَذَابَ

الْحَرِيقِ ﴿٢٢﴾» حج/۲۲. هر زمانی که دوزخیان بخواهند خویشتن را از غم و اندوه عظیم آتش برهانند ، بدان برگردانده می شوند (و فرشتگان به آنها می گویند) : عذاب سوزان را بچشید... وَنَادَوْا يَمَلِكُ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ قَالَ إِنَّكُمْ مَكِثُونَ ﴿٧٧﴾ زخرف / ۷۷ ، دوزخیان فریاد می زنند : ای مالک (رئیس مأموران دوزخ) از پروردگارت (بخواه) ما را بمیراند و نابودمان کند (تا بیش از این رنج نبریم و در عذاب نباشیم) (او بدیشان) می گوید : شما می مانید (و مرگ و نابودی در کار نیست).

مأموران و مراقبان آدمیان

اینها خود دارای اصناف و گروههای مختلفی هستند و برای هر صنف و گروه وظایفی است همچنانکه در نصوص آمده است ، از جمله آن اصناف :

۱- دمیدن ارواح در جنین : « إِنَّ خَلْقَ أَحَدِكُمْ يَجْمَعُ فِي بَطْنِ أُمِّهِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا نُطْفَةً، ثُمَّ يَكُونُ عَاقَةً مِثْلَ ذَلِكَ، ثُمَّ يَكُونُ مُضْغَةً مِثْلَ ذَلِكَ، ثُمَّ يَبْعَثُ اللَّهُ إِلَيْهِ مَلِكًا بِأَرْبَعِ كَلِمَاتٍ : فَيَكْتُبُ عَمَلَهُ وَ أَجَلَهُ وَ رِزْقَهُ وَ شَقِيَّ أَوْ سَعِيدٌ ، ثُمَّ يُنْفَخُ فِيهِ الرُّوحُ » بخاری و مسلم. خلقت هر یک از شما در رحم مادرش چهل روز بصورت نطفه، سپس چهل روز علقه و پس از آن چهل روز گوشت پاره است ، سپس خداوند فرشته ای را به انجام چهار کار مأمور می نماید: پس عملش ، اجلش، روزیش ، و بدبخت و خوشبخت بودنش را می نویسد ، سپس روح را در او می دمدم.

۲- نویسندگان نامه اعمال: إِذْ يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِّيَانِ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيدٌ ﴿١٨﴾ مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ

﴿ ۱۸ ﴾ ق / ۱۸-۱۷ . بدانگاه که دو فرشته ای که در سمت راست و در

طرف چپ انسان نشسته اند و اعمال او را دریافت می دارند، انسان هیچ سخنی را بر زبان نمی راند مگر اینکه فرشته ای مراقب و آماده (برای دریافت و نگارش) آن سخن است. وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ

﴿۱۰﴾ كِرَامًا كَتِيبِينَ ﴿۱۱﴾ يِعَامُونَ مَا تَفْعَلُونَ ﴿۱۲﴾ انفطار / ۱۲-۱۰ .

بدون شک نگهبانانی بر شما گمارده شده اند. نگهبانانی که (در پیشگاه پروردگار) محترم هستند و پیوسته (اعمال شما را) می نویسند. می دانند که هر کاری را که می کنید .

۳- محافظت از انسانها در برابر خطرات : لَهُ مُعَقِّبَتٌ مِّنْ بَيْنِ

يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ ﷻ ... رعد/۱۱ . انسان

دارای فرشتگانی است که پیاپی از روبرو و پشت سر (و از همه جوانب، او را می پایند و) به فرمان خدا از او مراقبت می کنند.

۴- تثبیت و تأیید پیامبران: ... وَءَاتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْيَسَّيْنَتِ

وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ ﷻ ... بقره/ ۸۷ . و به عیسی پسر مریم

معجزه ها و دلایل روشن بخشیدیم و او را بوسیله روح القدس (جبرئیل) تأیید نمودیم و نیرومندش گرداندیم ...

۵- دعای خیر و استغفار برای مؤمنان: الَّذِينَ تَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ

حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ
 ءَامَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَّحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ
 تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿٧﴾ غافر / ٧ .

فرشتگانی که بر دارندگان عرش خداوند و آنانکه گردا گردا آنند به
 سپاس و ستایش پروردگارشان سرگرمند و بدو ایمان دارند و برای
 مؤمنان طلب آمرزش می کنند (و می گویند) : پروردگارا : مهربانی
 و دانش تو همه چیز را فرا گرفته است. پس در گذر از کسانی که
 برمی گردند و راه تو را در پیش می گیرند و آنان را از عذاب دوزخ
 مصون و محفوظ فرما ...

« ... وَالْمَلَائِكَةُ يُصَلُّونَ عَلَىٰ أَحَدِكُمْ مَا دَامَ فِي مَجْلِسِهِ الَّذِي
 صَلَّى فِيهِ . يَقُولُونَ : اَللّٰهُمَّ ارْحَمْهُ، اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لَهُ ، اَللّٰهُمَّ تَب
 عَلَيْهِ مَا لَمْ يُوْذِ فِيهِ ، مَا لَمْ يُحَدِّثْ فِيهِ » رواه بخاری و مسلم تا هنگامی
 که یکی از شما در محل نماز خواندنش باشد به شرطی که کسی را
 اذیت ننماید و وضویش باطل نشود ، فرشتگان برایش دعای خیر
 می کنند و گویند : پروردگارا بر او رحم کن . پروردگارا او را مورد
 عفو و مغفرت قرار ده ، پروردگارا توبه اش را بپذیر .

۶- بشارت بهشت دادن به مومنان : إِذْ يُوحِي رَبُّكَ إِلَى الْمَلَائِكَةِ
 أَنِّي مَعَكُمْ فَتَبَتُّوا الَّذِينَ ءَامَنُوا ... انفال/ ۱۲ . (ای مؤمنان به
 یاد آورید) زمانی را که پروردگار تو به فرشتگان وحی کرد که من
 با شمایم، مؤمنان را تقویت و ثابت قدم بدارید ... إِنَّ الَّذِينَ
 قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَمُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا
 وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿۳۱﴾ نَحْنُ
 أَوْلِيَاؤُكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَلَكُمْ فِيهَا مَا نَشْتَهَى
 أَنفُسُكُمْ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدْعُونَ ﴿۳۰﴾ فصلت/ ۳۰-۳۱ . کسانی که

می گویند ، پروردگار ما تنها خداست و سپس (بر این عقیده عملاً
) پابرجا و ماندگار می مانند فرشتگان به پیش ایشان می آیند (به
 آنان مزده می دهند) که نترسید و غمگین نباشید و شما را بشارت
 باد به بهشتی که به شما وعده داده می شد : ما (فرشتگان) یاران
 و یاوران شما در زندگی دنیا و آخرت هستیم و در آخرت برای شما
 هرچه آرزو کنید هست و هر چه بخواهید برایتان فراهم است.

۷- تثبیت و تأیید پیامبران و مؤمنان : ... وَءَاتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ

الْبَيْنَتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ ... بقره / ۸۷ و به عیسی پسر

مریم دلایل روشن (و معجزات) دادیم و با روح القدس (جبرئیل)
او را نیرومند گردانیدیم .

يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

وَفِي الْآخِرَةِ ... ابراهیم / ۲۷ خداوند متعال مؤمنان را به خاطر

گفتار استوار (و عقیده پایدارشان) هم در دنیا و هم در آخرت
ماندگار می دارد .

۸- صلوات فرستادن بر پیامبر : إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى

النَّبِيِّ ^ج يَتَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿٥٦﴾

احزاب / ۵۶ همانا خداوند متعال و فرشتگانش بر پیامبر (ص) درود
می فرستند . ای کسانی که ایمان آورده اید بر او سلام و درود
بفرستید .

۹- رساندن صلوات و سلام دیگران به پیامبر : « إِنَّ لِلَّهِ مَلَائِكَةً

سَيَّاحِينَ فِي الْأَرْضِ ، يُبَلِّغُونِي عَنْ أُمَّتِي السَّلَامَ » رواه احمد

همانا خداوند را فرشتگانی است که در حال سیر و سیاحت در روی زمین هستند (و هر کس بر پیامبر _ص_ صلوات بفرستد) سلام و درود امت اسلام را به من (پیامبر) می رسانند .
 « حَيْثُمَا كُنْتُمْ فَصَلُّوا عَلَيَّ فَإِنَّ صَلَاتَكُمْ تُبَلِّغُنِي » رواه طبرانی
 هر جا که باشید پس بر من درود و سلام بفرستید هما صلوات شما به من می رسد .

۱۰- صلوات فرستادن بر کسانی که بر پیامبر صلوات می فرستند :
 « أَكثِرُوا الصَّلَاةَ عَلَيَّ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَإِنَّهُ أَتَانِي جِبْرِيلُ عَنْ رَبِّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَقَالَ : مَا عَلَيَّ الْأَرْضِ مِنْ مُسْلِمٍ يُصَلِّي عَلَيْكَ مَرَّةً وَاحِدَةً إِلَّا صَلَّيْتُ أَنَا وَمَلَائِكَتِي عَلَيْهِ عَشْرًا » رواه طبرانی در روز جمعه بر من بسیار صلوات بفرستید . همانا جبرئیل به نزد آمد و گفت , خداوند متعال فرمود : هیچ مسلمانی در کره ی زمین نیست که بر تو یکبار صلوات بفرستد مگر اینکه من و فرشتگانم ده بار بر او صلوات (خیر و مغفرت) می فرستیم .

۱۱- ثبت نام حاضرین در نماز جمعه: « إِذَا كَانَ يَوْمُ الْجُمُعَةِ وَقَفَتِ الْمَلَائِكَةُ عَلَيَّ بَابِ الْمَسْجِدِ يَكْتُبُونَ الْأَوَّلَ فَالْأَوَّلَ وَ مَثَلُ الْمُهْجَرِ _ أَيْ الْمُبَكِّرِ _ كَمَثَلِ الَّذِي يَهْدِي بُدْنَهُ _ أَيْ نَاقَهُ _

ثُمَّ الَّذِي يَهْدِي بَقَرَةَ ثُمَّ كَبِشًا ثُمَّ دُجَاجَةً , ثُمَّ يَيْصَةً , فَإِذَا خَرَجَ
الْإِمَامُ طُؤُوا صُحُفَهُمْ يَسْتَمِعُونَ الذِّكْرَ « رواه بخاری و مسلم وقتی که
 روز جمعه فرا می رسد فرشتگان بر در ورودی مسجد می ایستند و
 به ترتیب اسامی واردین به مسجد را یادداشت می کنند پس حالت
 اولین واردین به مسجد چون کسی که یک شتر هدیه می برد
 سپس کسی بعد از او گاو هدیه می برد و سپس گوسفند و سپس
 مرغی و سپس تخم مرغی هدیه می برد . پس هنگامی که امام از
 منزل خارج و به مسجد آمد لیست ها را جمع می کنند و به موعظه
 گوش فرا می دهند .

۱۲- جستجوی ناپدید شدگان اهل مسجد و نماز جماعت : « **إِنَّ**
لِلْمَسَاجِدِ أَوْتَادًا الْمَلَائِكَةُ جُلَسَاؤُهُمْ , إِنْ غَابُوا يَفْتَقِدُونَهُمْ وَ إِنْ
مَرَضُوا عَادُوهُمْ وَ إِنْ كَانُوا فِي حَاجَةٍ أَعَانُوهُمْ « رواه احمد همانا
 فرشتگانی هستند که همیشه در مسجد حضور دارند و هم نشین
 اهل مسجد هستند ، که اگر کسانی از اهل مسجد در مسجد حاضر
 نشوند بدنبال آنها می روند و آنها را پیدا می کنند و اگر مریض
 شوند از آنها عیادت می کنند و اگر در پی برآوردن نیازی و یا انجام
 کاری باشند آنها را یاری می کنند .

۱۳- حضور در مجالس ذکر : « إِنَّ لِلَّهِ مَلَائِكَةً يَطُوفُونَ فِي الطَّرِيقِ يَلْتَمِسُونَ أَهْلَ الذِّكْرِ فَإِذَا وَجَدُوا قَوْمًا يَذْكُرُونَ اللَّهَ تَنَادَوْا هَلُمُّوا إِلَيْنَا حَاجَتِكُمْ ، فَيَحْفَوْنَهُمْ بِأَجْتِحْنِهِمْ إِلَى السَّمَاءِ فَيَسْأَلُهُمْ رَبُّهُمْ وَهُوَ أَعْلَمُ ، مِنْ أَيْنَ جِئْتُمْ ؟ فَيَقُولُونَ جِئْنَا مِنْ عِنْدِ عِبَادِكَ فِي الْأَرْضِ .... ». رواه بخاری و مسلم همانا خداوند را فرشتگانی است که در مسیرهای مختلف در حال جستجوی اهل ذکر هستند پس هنگامی که بیابند گروهی را که خداوند متعال را یاد می کنند همدیگر را صدا می زنند که به سوی حاجت و خواسته خود به اینجا بیایید ، پس با بالهای رحمتشان تا آسمان آنها را احاطه می کنند . خداوند متعال در حالی که خود آگاهتر از وضع و حال آنهاست از آنها می پرسد ، از کجا می آید ؟ فرشتگان می گویند از نزد بندگانت در زمین (که در حال ذکر و عبادت هستند) .....

۱۴- حضور نزد تلاوت کنندگان قرآن : « مَا اجْتَمَعَ قَوْمٌ فِي بَيْتٍ مِنْ بُيُوتِ اللَّهِ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَيَتَدَارَسُونَهُ بَيْنَهُمْ ، إِلَّا حَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ وَنَزَلَتْ عَلَيْهِمُ السَّكِينَةُ وَغَشِيَتْهُمُ الرَّحْمَةُ وَذَكَرَهُمُ اللَّهُ فِيمَنْ عِنْدَهُ ». رواه مسلم هیچ جماعتی در خانه ای از خانه های

خداوند (مساجد) گرد نمی آیند که کتاب خداوند را تلاوت و یا در میان خود مدارسه نمایند مگر اینکه فرشتگان آنها را احاطه می کنند و بر آنها سکینه و آرامش فرود می آید و رحمت خداوند آنها را فرا می گیرد و خداوند متعال در نزد فرشتگان مقرب از آنها یاد می کند .

۱۵- گستردن بال ها برای طالبین علم : « **إِنَّ طَالِبَ الْعِلْمِ تَحْفُهُ الْمَلَائِكَةُ بِأَجْنِحَتِهِ ثُمَّ يَرْكَبُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا حَتَّى يَبْلُغُوا السَّمَاءَ الدُّنْيَا مِنْ مُحِبَّتِهِمْ لِمَا يَطْلُبُ** ». رواه احمد و طبرانی همانا فرشتگان به سبب علاقه و محبتی که نسبت به علم و دانش دارند طالبان علم را با بالهایشان احاطه می کنند و برخی بر روی برخی دیگر قرار می گیرند تا به آسمان دنیا می رسند .

« **مَنْ سَلَكَ طَرِيقًا يَلْتَمِسُ فِيهِ عِلْمًا سَهَّلَ اللَّهُ لَهُ طَرِيقًا إِلَى الْجَنَّةِ** .... ». رواه ابوداود هرکس راه کسب علم را بیوید خداوند راه بهشت را برایش آسان می گرداند ....

۱۶- درود و سلام فرستادن بر معلمان : « **إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ وَأَهْلَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ حَتَّى الثَّمَلَةِ فِي جُحْرِهَا وَحَتَّى الْحَوْتِ ، لِيُصَلُّوا عَلَى مُعَلِّمِ النَّاسِ الْخَيْرِ** ». رواه ترمذی همانا خداوند متعال

و فرشتگانش و اهل آسمانها و زمین و حتی مورچه در لانه اش و ماهی (در دریا) بر معلمان دلسوز مردمان سلام و درود می فرستند.

۱۷- درود سلام فرستادن بر عیادت کنندگان : « مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَعُودُ مُسْلِمًا غُدُوَّةً إِلَّا صَلَّى عَلَيْهِ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلِكٍ حَتَّى يُمْسِيَ. وَإِنْ عَادَ عَشِيَّةً صَلَّى عَلَيْهِ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلِكٍ حَتَّى يُصْبِحَ وَكَانَ لَهُ خَرِيفٌ فِي الْجَنَّةِ ». رواه ترمذی هیچ مسلمانی نیست که مسلمانی را بامداد عیادت کند مگر اینکه هفتاد هزار فرشته تا عصر بر او سلام و درود می فرستند و اگر شامگاه عیادت کند هفتاد هزار فرشته تا بامداد بر او سلام و درود می فرستند و برای او در بهشت میوه چیده شده مهیا شده است .

۱۸- درود و سلام فرستادن بر کمک کنندگان دیگران : « مَنْ مَشَى فِي حَاجَةِ أَخِيهِ حَتَّى يُثَبِّتَهَا لَهُ ، أَظَلَّهُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ بِخَمْسَةِ وَ سَبْعِينَ أَلْفِ مَلِكٍ يُصَلُّونَ عَلَيْهِ وَ يَدْعُونَ لَهُ . إِنْ كَانَ صَبَاحًا حَتَّى يُمْسِيَ وَ إِنْ كَانَ مَسَاءً حَتَّى يُصْبِحَ وَ لَا يَرْفَعُ قَدَمًا إِلَّا حَطَّ اللَّهُ عَنْهُ خَطِيئَةً وَ رَفَعَ لَهُ لَهَا دَرَجَةً ». ابن حبان هر کس در پی برآوردن حاجت و نیاز برادر دینیش باشد تا آن را برآورده نماید ، خداوند متعال او را در سایه هفتاد و پنج هزار فرشته قرار می دهد

که پیوسته او را درود می فرستند و برایش دعا می نمایند . اگر صبح باشد تا عصر و اگر عصر باشد تا صبح می شود . و هیچ قدمی بر نمی دارد مگر اینکه خداوند با آن قدم ، یکی از خطاهایش را پاک و یک درجه به مقام و منزلت او افزوده می شود.

۱۹- درود و سلام فرستادن بر سحر خیزان : « **إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى الْمُتَسَحِّرِينَ** (لِأَجْلِ صَوْمٍ) ». رواه ابن حبان همانا خداوند متعال و فرشتگان بر سحر خیزان سلام و درود می فرستند.

۲۰- اعلام محبت خداوند نسبت به مومنین واقعی : « **إِنَّ الْعَبْدَ لِيَلْتَمِسُ مَرْضَاةَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ فَلَا يَزَالُ كَذَلِكَ فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لِحَبْرِيْلَ : إِنَّ فَلَانًا عَبْدِي يَلْتَمِسُ أَنْ يُرْضِيَنِي أَلَا وَإِنَّ رَحْمَتِي عَلَيْهِ . فَيَقُولُ حَبْرِيْلُ : رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَى فَلَانَ . وَيَقُولُهَا حَمَلَةُ الْعَرْشِ وَيَقُولُهَا مَنْ حَوْلَهُمْ حَتَّى يَقُولُهَا أَهْلُ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ ثُمَّ يَهْبِطُ إِلَى الْأَرْضِ ...** » همانا بنده خداوند رضا و خشنودی خداوند متعال را جستجو می کند و پیوسته در پی آن است . پس خداوند متعال به جبرئیل می فرماید همانا فلان بنده من خشنودی مرا می جوید آگاه باش که رحمت من شامل حال

اوست ، پس جبرئیل می گوید : رحمت خداوند بر فلان باد و حاملان و بردارندگان عرش پروردگار و فرشتگانی که در اطراف آن هستند و حتی تمامی سکنه هفت طبقه آسمان تا به زمین می رسند می گویند رحمت خداوند بر فلان باد ...

۲۱- کمک و یاری رساندن به مومنان : خداوند متعال را فرشتگانی است ، هنگامی که شخص مؤمنی در تگنا قرار می گیرد و نیاز شدید به کمک و یاری دارد ، به صورت افراد ناشناخته شخص مؤمن را کمک کرده و زود ناپدید می شوند ....

۲۲- شرکت در تشیع جنازه ی مومنان : « آتَى النَّبِيَّ (ص) بِدَابَّةٍ وَ هُوَ مَعَ الْجَنَازَةِ فَأَبَى أَنْ يَرْكَبَ فَلَمَّا انْصَرَفَ أَتَى بِدَابَّةٍ فَرَكَبَ فَقِيلَ لَهُ . فَقَالَ : إِنَّ الْمَلَائِكَةَ كَانَتْ تَمْشِي فَلَمْ أَكُنْ لَأَرْكَبُ وَ هُمْ يَمْشُونَ فَلَمَّا ذَهَبُوا رَكِبْتُ » . رواه ابوداود پیامبر (ص) در حالی که همراه جنازه ای بود برایش مر کبی (اسبی) آوردند ، پس از سوار شدن امتناع ورزید پس هنگامی که (از قبرستان) بر می گشتند بر مرکب سوار شد ، چون از وی علت اینکار پرسیده شد فرمود : همانا فرشتگان در تشیع جنازه شرکت داشتند و پیاده راه

می رفتند و سزاوار ندیدم که سوار باشم پس چون (بعد از مراسم دفن) آنها رفتند سوار شدم .

۲۳- نازل کردن عذاب بر گناه کاران : همچون نزول عذاب بر قوم عاد ، ثمود ، لوط و اهل مدین و غیره

انجام سایر امورات این عالم

وَالصَّفَاتِ صَفًا ﴿١﴾ سوگند به فرشتگانی که (برای اجرای

اوامر پروردگار) محکم صف کشیده اند.

فَالزَّجْرَاتِ زَجْرًا ﴿٢﴾ سوگند به فرشتگانی که (شیاطین را از

استراق سمع) باز می دارند.

فَالتَّلِيَّتِ ذِكْرًا ﴿٣﴾ سوگند به فرشتگانی که (آیات خدا را)

تلاوت می کنند.

وَالذَّرِيَّتِ ذُرْوًا ﴿٤﴾ سوگند به فرشتگانی که (ابرها را) به سرعت

پراکنده می دارند فَاَلْمُقْسَمَتِ امْرًا ﴿٥﴾ و سوگند به فرشتگانی

که کارها را میان خود تقسیم کرده اند.

اثر ایمان به فرشتگان

۱- از آنجائیکه فرشتگان جزو عالم غیب، و از دید مایپنهان هستند، ایمان و اعتقاد به وجود آنها سبب اعتقاد به عالم غیب و اسرار شده و انسان را از دایره تنگ عالم محسوسات خارج و به دنیای بسیار فراخ و وسیع رهنمود شده و اسباب شکوفایی قوه بصیرت و درک گوشه‌هایی از آن عالم را فراهم کرده و بعلاوه ایمان به آخرت را در قلب آدمی تقویت می‌نماید.

۲- کمتر کسی است که ترس از تنهایی مخصوصاً در مکانهای متروک و ترسناک و جنگلها و بیابانها و شبهای تاریک و ... را تجربه نکرده باشد، آنچنان ترس از همه جهات او را دربر می‌گیرد که نزدیک است زهره ترک شود و چه بسا کسان بسیاری در چنین حالتی جان باخته‌اند... و تنها در صورتی از میزان شدت این ترس مهلک، کاسته می‌شود که فرد از تنهایی و احساس پی پناهی بیرون آورده شود... که ایمان به فرشتگان و حفاظت و حراست آنها و احساس همراهی آنان، موجب اطمینان خاطر و آرامش فرد درکمال تنهایی شده و از شدت ترس و اضطراب او می‌کاهد.

۳- در حالت عادی اگر انسان احساس نماید کسان دیگری او را زیر نظر دارند خیلی سریع اقوال و اعمالش از حالت طبیعی خارج شده و حالت مصنوعی بخود می گیرند و فرد رفتارهایی از خود بروز می دهد که حالت پاسخ مناسب به مراقبان را دارد... ایمان به مراقبت و نظارت فرشتگان ، سبب می شود که فرد از گفتارها و رفتارهای غریزی و شهوانی و مورد تقاضای نفس چشم بپوشد و بناچار اقوال و رفتارهایی از خود بروز دهد که از دیدگاه فرشتگان مثبت ارزیابی شوند . و از هرگونه گفتار ناروا و عمل زشتی دوری می جوید. و در صورت بروز هر گونه عمل خلاف ، فوراً از عمل زشت خود ابراز تنفر و انزجار می نماید ، چون به یقین می داند که این عمل ناروای او ثبت و ضبط و از آن نسخه برداری شده و در وقت خود (قیامت) مورد بازخواست قرار خواهد گرفت . در نتیجه به منظور جبران آن ، استغفار می نماید و تصمیم می گیرد که بار دیگر چنین عملی از او سر نزند ... در واقع چنین فردی خویشتن را در حالتی تصور می نماید که چندین پلیس قوی و مسلح و کارکشته او را تعقیب می کنند و زیر نظر دارند و چون عمل ناروایی از او سر زند بلافاصله او را دستگیر و به سختی مجازات می نمایند.

۴- اگر در زندگی روز مره با امور خارق العاده ای (همچون رفع

مشکلات بدون اخذ اسباب و...) مواجه شود، آن را به کسان دیگر و یا اشیاء بی جان و فاقد هر گونه قدرت و توان نسبت نمی دهد و در اعتقاداتش به شرک و اوهام و خرافات نمی گراید بلکه امر خارق العاده را به فرشتگان خداوند در راستای انجام مأموریتشان ، نسبت می دهد.

۵- هنگام انجام وظایف بندگی در سخت ترین شرایط ، از زیر بار مسئولیت شانه خالی نخواهد کرد، چون به یقین می داند که با انجام تکالیفش به جوایز نفیس و گرانبهایی دست خواهد یافت ، لذا به سادگی حاضر به ترک صحنه نخواهد شد... اگر عوامل بازدارنده و موانع سر راه هم او را به شدت در تنگنا قرار دهند و از همه اسباب و امکانات دستیابی به هدف محروم گردانند و مشکلات و مصائب و سختی های بسیاری فرا راه او قرار دهند بطوری که از همه چیز و همه کس قطع امید کند و لشکر یأس و ناامیدی بر وی هجوم آورند ... او را بشارت فرشتگان کافی است تا به خود آید و خستگی، درماندگی، عجز و ناتوانی را از دامن خود بزداید و نیرو و توان از دست رفته را باز یابد و بسوی هدف هجوم برد... در آن حال هیچ چیز و هیچ کس نخواهد توانست در مقابل عزم و اراده او سد و مانع ایجاد کند...

منابع و مأخذ

۱- تفسیر نور دکتر مصطفی خرم دل

۲- احادیث نبوی صحاح سته

۳- عقیده الاسلامیه حبنکه الميدانی

۴- روح الدین الاسلامی عفیف طبّاره